

Årsredovisning 2023

Kollektivtrafiknämnd

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Vision och värdegrund	3
3 Händelser av väsentlig betydelse	3
4 Uppföljning av resultatmål	3
4.1 Trygga och nöjda invånare	5
4.1.1 God tillgänglighet och service	5
4.2 Attraktivt och hållbart Värmland	10
4.2.1 Minskad miljö- och klimatpåverkan	10
4.3 Hållbar organisation - Ekonomi i balans	12
5 Fokusområden	13
6 Uppföljning av nämndplan och andra politiska uppdrag	17
7 Arbete med personal- och arbetsmiljöfrågor	17
8 Nämndanalys	18
9 Internkontroll	18

1 Sammanfattning

Denna rapport är kollektivtrafiknämndens uppföljning av resultat för året 2023 och kommer tillsammans med övriga delar av verksamheten att forma en gemensam årsredovisning.

Rapporten utgår från Region Värmlands effektmål och visar hur kollektivtrafiknämndens resultatmål bidrar till dessa genom att följa upp ett antal indikatorer.

År 2023 kantas inte längre av någon pandemi och en stor del av resenärerna är åter hos kollektivtrafiken, även om resande inte riktigt är på samma nivå som innan pandemin. Det beror på flera saker, en är att arbetspendlandet ser något annorlunda ut, då fler yrkeskategorier arbetar mer hemifrån.

En utmaning, då många människor har förändrat sitt sätt att resa, men också en möjlighet, då många människor också börjat resa på nya och andra sätt, vilket kan ge verksamheten möjligheten och resurserna att utforska nya sätt att utveckla kollektivtrafiken där den behövs mest.

2 Vision och värdegrund

Region Värmlands vision är *Livskvalitet i världsklass*. Med utgångspunkt från invånarnas behov medverkar Region Värmland till att främja en hållbar utveckling i hela Värmland och att göra länet ännu mer attraktivt att bo, verka i och besöka. Genom att alla medarbetare arbetar för att nå de beslutade effektmålen styr Region Värmland i rätt riktning för att nå visionen och, genom det, mot en långsiktig utveckling för värmlänningarna.

Region Värmlands värdegrund *För alla i Värmland* syftar till att alla i länet ska må bra och att regionen ska vara både attraktiv och konkurrenskraftig. Genom värdegrunden skapas en gemensam kultur som ska vara alla medarbetares kompass i det dagliga arbetet i en lärande process med mål och uppföljning. Värdegrunden skapar ett underlag till diskussion, dialog och engagemang.

3 Händelser av väsentlig betydelse

Trafikavtalen tecknas ofta för långa perioder och priset justeras därför med indexkorgar som består av AKI, KPI och bränsle. Alla delar i indexkorgarna har ökat kraftigt de senaste två åren vilket lett till hög uppräkning av trafikkostnaden. Nuvarande avtal för tätortstrafiken i Karlstad löper ut i juli 2025, Kollektivtrafiknämnden har därför tecknat ett nytt avtal för perioden juli 2025 till december 2027.

4 Uppföljning av resultatmål

Kollektivtrafiknämnden uppfyller ett av resultatmålen för året 2023. Inom minskad miljö- och klimatpåverkan. Alla resultatmål nås inte för helår 2023.

Nedan följer motivering kring de bedömningar som är gjorda. Indikatorernas färger/ symboler innebär följande:

Grön: förväntat mål i nämndplan uppnått.

Gul: samma nivå som föregående period men uppnår inte målet i nämndplan.

Röd: målet i nämndplan nås inte och har sämre utfall än föregående period.

Effektmål	Resultatmål	Exempel indikator
4.1 Trygga och nöjda invånare	4.1 .1 God tillgänglighet och service	Enkelt att resa - Det är enkelt att resa med kollektivtrafiken - invånare
4.2 Attraktivt och hållbart	4.2 .1 Minskad miljö och klimatpåverkan	Ökat kollektivt resande - Kollektivtrafikens marknadsandel

Effektmål	Resultatmål	Exempel indikator
		hållbart resande
4.3 Hållbar organisation – ekonomi i balans	4.3 Ekonomi i balans	Ekonomi i balans

God tillgänglighet och service (4.1.1)

Tre röda, fem gröna och sex gula indikatorer

Nämnden uppfyller delvis målet god tillgänglighet och service. I bedömningen läggs stor vikt vid indikatorerna som rör nöjdhet och att avgångstiderna passar behoven som inte är gröna, varför nämnden inte fullt ut når målet.

Det är många olika indikatorer som följs upp. Se tabell för detaljerad information om utfall av de olika indikatorerna.

Tabellen nedan visar hur verksamhetens resultat står sig gentemot branschens (nationellt) resultat.

God tillgänglighet och service	utfall	mål	branschen
Det är enkelt att resa - invånare	60 %	60 %	61 %
Det är enkelt att resa - resenär	80 %	80 %	73 %
Det är enkelt att köpa biljett och kort - invånare	83 %	80 %	83 %
Det är enkelt att köpa biljett och kort - resenär	85 %	80 %	84 %
Invånarnöjdhet allmän kollektivtrafik	61 %	63 %	52 %
Kundnöjdhet allmän kollektivtrafik	72 %	80 %	57 %
Kundnöjdhet i servicetrafiken	91 %	95 %	90 %
Det känns tryggt att resa i kollektivtrafiken - invånare	74 %	72 %	64 %
Det känns tryggt att resa i kollektivtrafiken - resenär	81 %	84 %	70 %
Avgångstiderna passar mitt behov - invånare	41 %	45 %	52 %
Avgångstiderna passar mitt behov - resenär	63 %	70 %	66 %

Det bör nämnas att kollektivtrafiken i Värmland har högt ställda mål och höga ambitioner. Utifrån ett nationellt perspektiv har kollektivtrafiken i Värmland, trots ej måluppfyllelse, bra värden på många indikatorer.

Minskad miljö och klimatpåverkan (4.2.1)

Sju gröna indikatorer.

Nämnden uppfyller målet minskad miljö och klimatpåverkan.

Inom indikatorn Ökat kollektivt resande - Kollektivtrafikens marknadsandel hållbart resande (gång, cykel, kollektivtrafik) nås målet. Målet nås även inom indikatorn Ökat kollektivt resande - Kollektivtrafikens marknadsandel samt inom indikatorn Ökad samkörning - Styrningseffekt för bokade sjukresor.

Hållbar organisation – Ekonomi i balans (4.3)

En grön, en gul och en röd indikator.

Nämnden uppfyller delvis målet hållbar organisation – ekonomi i balans. Kollektivtrafiknämnden gör ett minusresultat på cirka 141,2 miljoner medan samordningseffekten är bättre än föregående år och kundlojaliteten ökar.

Fokusområden (5)

Kollektivtrafiknämnden har i sin nämndplan sju stycken fokusområden beskrivna. Fokusprocesserna är övergripande områden nämnden prioriterar och som kommer att vara i fokus under flera år framåt. Det finns många överlappningar mellan olika områden och utvecklingen sker genom att arbeta med dessa områden på ett samlat och samordnat sätt i verksamheten. Inom varje område redovisas vad nämnden särskilt har fokuserat på under 2023.

Nämndens fokusområden är:

- Digitalisering
- Framtidens affärs- och kundmodeller
- Utveckling av mobilitet och tjänster
- Framtidens trafiksystem
- Samverkan
- Särskilda persontransporter
- Post-corona kollektivtrafikens omstart

I årsrapporten är sex av dessa fokusområden bedömda som gröna. Flera av de punkter som beskrivs i dessa fokusområden bedöms vara pågående eller klara.

Fokusområdet Digitalisering är röd, då vissa uppgifter inte kunnat genomföras på grund utav externa omständigheter som ej är påverkbara av verksamheten.

4.1 Trygga och nöjda invånare

Indikatorerna för trygghet och nöjdhet ligger någorlunda stabilt på samma värden som tidigare. Små förändringar sker från mätperiod till mätperiod. Mycket sker i omvärlden både inrikes som utrikes som kan tänkas påverka människor i allmänhet och deras känsla för hur de upplever trygghet. Värdena är goda, men arbetet med att göra kollektivtrafiken tryggare, både när det gäller fordon och hållplatser pågår ständigt. Att även komma fram i tid och att kollektivtrafiken håller sin tidtabell kan också påverka hur tryggheten upplevs.

4.1.1 God tillgänglighet och service

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Pålitlighet - Punktlighet regiontåg	88,8 %			93 %

Definition: Andel av regiontågen som ankommer till slutstation i rätt tid +5 minuter.

Punktligheten 2023, som är 88,8%, kommer inte upp i fjolårets nivå (93,5%) och når heller inte målnivån på 93%. Några orsaker till detta är Trafikverkets byte av system, vilket har gett sena förändringar i tider som därmed påverkat punktligheten, samt fordonspöblematisken som funnits på Fryksdalsbanan.

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Pålitlighet - Punktlighet regionbuss	94 %			96 %
<p>Definition: Andel turer som avgår från starthållplats (busstationer eller resecentrum) med max tre minuters försening.</p> <p>Kommentar: Punktligheten för regionbussarna ökar något, till 94%, jämfört med föregående års 93%. Dock uppnås inte målnivån (> 95%). Jämför vi istället mot innan pandemin så var punktligheten 92% 2019.</p> <p>Punktligheten påverkas av hur lång tid som behövs vid varje stopp. Det är således lättare att få en högre punktlighet vid ett lågt resande vilket tydligt syns på de positiva resultat som uppvisats under pandemin då det var ett lågt resande.</p>				
Pålitlighet - Punktlighet tätortstrafik	61 %			66 %
<p>Definition: Andel turer som avgår från starthållplats (endast baslinjer) inom intervallet 30 sekunder för tidig till 1 minut försenad.</p> <p>Kommentar: Punktligheten i tätortstrafiken går ner några procentenheter, till 61%, och varken målnivån på 66% eller föregående års värde, 63%, uppnås. Under januari och december dippade punktligheten betänkligt, vilket till stor del berodde på dålig väderlek som påverkade gatornas framkomlighet.</p> <p>Punktligheten påverkas av hur lång tid som behövs vid varje stopp. Det är lättare att få en högre punktlighet vid ett lågt resande vilket tydligt syns på de positiva resultat som uppvisades under pandemin då det var lågt resande. Jämför vi istället mot innan pandemin (60% 2019) så är punktligheten bättre 2023.</p>				
Enkelt att resa - Det är enkelt att resa med kollektivtrafiken - Invånare	60 %	62%	58%	60 %
<p>Kommentar: Utfallet 60% är något lägre än delårsbetyget(62%), men når fortfarande målnivån som även den är 60%. Jämfört med 2022 (55%) har kollektivtrafiken ökat sitt betyg klart i denna fråga. Landsbygdsbor ger sämre betyg än boende i tätort, vilket bl a kan bero på att landsbygdsbor i högre grad inte anser att avgångstiderna passar deras behov.</p> <p>Att avgångstiderna passar behoven har störst inverkan på hur enkelt det uppfattas vara att resa med kollektivtrafiken. Andra faktorer som påverkar indikatorn är möjligheterna att använda kollektivtrafiken samt invånarnas kunskap om hur de kan resa med kollektivtrafiken. Av invånarna anser kvinnorna (62%) att det är enklare än män (58%) att resa med kollektivtrafiken. Detta beror bland annat på att kvinnorna ger högre betyg än männen när det gäller påståendena att de kan använda kollektivtrafiken till sina resor samt att avgångstiderna passar deras behov.</p>				
Enkelt att resa - Det är enkelt att resa med kollektivtrafiken - Resenärer	80 %	78%	81%	80 %
<p>Kommentar:</p>				

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
<p>Även resenärerna tycker det är enkelt att resa med kollektivtrafiken i Värmland. Betyget 80% når upp till målet (80%) och är över fjolårets 79%. Betyget är över det nationella snittet på 73% och placerar Region Värmland i toppskiktet nationellt när det gäller denna fråga.</p> <p>Att resenärerna tycker det är enkelt att få information inför resan och att det känns tryggt att resa med kollektivtrafiken samt att avgångstiderna passar deras behov är de faktorer som har störst inverkan på resenärernas uppfattning i denna fråga.</p>				
Enkelt att resa - Det är enkelt att köpa biljett och kort - Invånare	83 %	82%	84%	80 %
<p>Kommentar:</p> <p>Invånarna ger fortsatt höga betyg på denna fråga och utfallet 83% kommer över både målnivåns 80% samt föregående års värde (81%). Det nationella snittet är även det 83%.</p> <p>Hur pass enkelt det är att få information inför resan påverkar i högst grad den upplevda enkelheten att köpa biljetter och kort.</p>				
Enkelt att resa - Det är enkelt att köpa biljett och kort - Resenärer	85 %	84%	85%	80 %
<p>Kommentar</p> <p>Likt invånarna tycker även resenärerna det är enkelt att köpa biljetter i kollektivtrafiken. Region Värmlands betyg på 85% ligger klart över både målnivåns 80% och fjolårets 81%. Det nationella snittet är 84%.</p> <p>Hur pass enkelt det är att få information inför resan och ombord samt om det är enkelt att resa med kollektivtrafiken påverkar resenärernas uppfattning i denna fråga.</p>				
Nöjdhet - Invånarnöjdhet allmän kollektivtrafik	61 %	61%	61%	63 %
<p>Kommentar</p> <p>Invånarna i länet är nöjda med kollektivtrafiken om vi jämför oss med resten av landet. Årets resultat på 61% är klart högre än det nationella snittet på 52% och är även över föregående års värde 58%. Dock uppnås inte målnivåns 63%.</p> <p>Störst inverkan på invånarnas totalintryck, av kollektivtrafiken i Värmland, är hur enkelt det är att resa med kollektivtrafiken samt att invånarna kan lita på att komma fram i tid.</p>				
Nöjdhet - Kundnöjdhet allmän kollektivtrafik	72 %	70%	74%	80 %
<p>Kommentar</p> <p>Utfallet på 72% är samma som fjolårets värde, men uppnår inte det högt satta målet som är 80%. Region</p>				

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
<p>Värmland ligger kvar i toppskiktet på denna fråga om vi jämför oss med andra regioner. Det nationella snittet är 57%.</p> <p>Störst inverkan på resenärernas totalintryck av kollektivtrafiken i Värmland är hur enkelt det är att resa med kollektivtrafiken samt att de kan lita på att komma fram i tid. För att få ännu högre betyg i denna fråga behöver därför verksamheten bland annat fokusera på dessa områden. Män är nöjdare än kvinnor vilket bland annat beror på att kvinnor anser det vara viktigare än män att avgångstiderna passar deras behov, som är en fråga där det finns förbättringspotential.</p>				
Nöjdhet - Kundnöjdhet servicetrafiken	91 %	91%	91%	95 %
<p>Kommentar Utfallet 91%, som även var föregående års värde, når inte upp till målnivån på 95%, men ligger över det nationella snittet (90%). Kunderna ute i länet är nöjdare än de inom Karlstads kommun. För att öka detta betyg har en handlingsplan för bättre nöjdhet upprättats och genomförts.</p>				
Trygghet - Det känns tryggt att resa med kollektivtrafiken - Invånare	74 %	74%	74%	72 %
<p>Kommentar Utfallet på 74% är både över målnivåns 72% och föregående års värde (70%). Om jämförelse görs med andra regioner, så ligger Region Värmland högt över det nationella snittet på 64%. Tätortsbor känner sig mer trygga än boende på landsbygden.</p> <p>Det är framförallt att invånarna kan lita på att komma fram i tid samt att det är enkelt att resa med kollektivtrafiken som har stor inverkan på deras upplevda trygghet. Även tillgången till information inför resan har betydelse.</p>				
Trygghet - Det känns tryggt att resa med kollektivtrafiken - Resenärer	81 %	79%	84%	84 %
<p>Kommentar 81% är betyget för denna fråga vilket är på samma nivå som föregående år. Detta betyg placerar Region Värmland i toppskiktet om vi jämför oss med andra regioner, det nationella snittet är 70%. Även om betyget ligger kvar på höga nivåer så nås inte målnivåns 84%.</p> <p>Av resenärerna känner sig männen (84%) mer trygga än kvinnorna (79%). Detta beror bland annat på att kvinnorna i högre grad än männen anser det viktigt att de kan lita på att komma fram i tid, vilket är en fråga där det finns förbättringspotential. Männen känner sig istället trygga om de får information inför resan samt att de vet hur de kan åka med kollektivtrafiken, frågor där Region Värmland redan idag har höga betyg.</p>				
Upplevd tillgänglighet - Avgångstiderna passar respondentens	41 %	42%	39%	45 %

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
behov - Invånare				
<p>Kommentar: Utfallet på 41% når inte upp till målnivåns 45% men är över föregående års värde 39%. Det nationella snittet är 52% men om storstadsregionerna, som har ett betydligt större utbud, utesluts så ligger snittet på cirka 40%.</p> <p>Tätortsinvånarna är, ganska naturligt, mer nöjda med avgångstiderna jämfört med boende på landsbygden. Hur väl invånarna anser att avgångstider passar deras behov har stort samband med hur enkelt det upplevs vara att resa med kollektivtrafiken och att de kan använda kollektivtrafiken för de flesta resorna de gör.</p>				
Upplevd tillgänglighet - Avgångstiderna passar respondentens behov - Resenärer	63 %	63%	62%	70 %
<p>Kommentar: Resenärernas betyg på avgångstiderna, 63%, når inte heller upp till målnivån, som ligger på 70%. Det kommer inte heller över föregående års värde 65%. Det nationella snittet ligger på 66% men om storstadsregionerna, som har ett betydligt större utbud, utesluts så ligger snittet på cirka 61%.</p> <p>Resenärer i tätort är, ganska naturligt, mer nöjda med avgångstiderna jämfört med boende på landsbygden. Hur väl man anser att avgångstider passar behoven påverkas bland annat av hur enkelt det upplevs vara att resa med kollektivtrafiken samt att resenärerna sparar tid genom att åka med kollektivtrafiken.</p>				

4.2 Attraktivt och hållbart Värmland

Att göra Värmland mer hållbart och attraktivt är något som kollektivtrafiken ständigt arbetar för. Bara genom att erbjuda en tillgänglig kollektivtrafik för många invånare gör det att Värmland blir mer attraktivt att leva och bo i. Lånecykel på utvalda platser infördes inom ramen för EU-projektet Stronger Combined under 2022. Tjänsten finns kvar i Karlstads kommun även under 2023.

Dynamisk trafik med X-linjen i Säffle är numera permanent och under sommaren har konceptet även prövats i Sunne kommun med gott resultat. Konceptet Mixtrafik (möjlighet för allmänheten att boka resa på skolbussar) är uppskattat i de kommuner som redan har tjänsten (Arvika, Sunne, Grums och Kil) och planeras att införas i fler kommuner i Värmland.

Likt föregående sommar, har resenärer, haft möjlighet att ta med sig sin cykel på bussen på vissa särskilda turer samt även resa med kollektivtrafik till Glaskogens naturreservat i Arvika kommun. Ett sätt att uppmärksamma för invånarna i Värmland vilka ytterligare möjligheter det finns till att använda kollektivtrafiken, utöver arbets- och studiependling.

4.2.1 Minskad miljö- och klimatpåverkan

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Minskad klimatpåverkan - Andel förnybart drivmedel regionbuss och tätortstrafik utanför Karlstad	96 %			95 %
Kommentar: Regionbussarna har körts med något större andel förnybart drivmedel 2023 och utfallet på 96% är över målnivån samt även föregående års värde, som båda är 95%.				
Minskad klimatpåverkan - Andel förnybart drivmedel tätortstrafik Karlstad	100 %			100 %
Kommentar: Likt föregående år uppnås målnivån på 100%.				
Minskad klimatpåverkan - Andel förnybart drivmedel regiontåg	65 %			65 %

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
<p>Kommentar: Årets resultat på 65% uppnår målnivån, som även den är 65%. Andelen kilometer utförda med dieseltåg har ökat vilket gör att värdet hamnar strax under föregående års värde (66%).</p>				
Minskad klimatpåverkan - Andel förnybart drivmedel servicelinjerna	25 %			20 %
<p>Kommentar: Servicelinjerna kommer även i år över drivmedelsmålet på 20% och noteras för 25% förnybara körda kilometer. Servicelinjerna till Örebro och Uppsala påverkar andelen positivt då dessa fordon drivs av förnybart diesel.</p>				
Ökat kollektivt resande - Kollektivtrafikens marknadsandel	15 %	17%	13%	14 %
<p>Kommentar: Marknadsandelen inom kollektivtrafiken har nu återhämtat sig till nivåerna som var innan Covid-19 pandemin. Helårsresultatet landar likt delåret på 15% och är över både föregående års värde på 12% samt målnivån 14%.</p> <p>Fler kvinnor än män nyttjar kollektivtrafiken. Det beror bland annat på att män i större utsträckning är renodlade bilister jämfört med kvinnor, medan fler kvinnor är renodlade kollektivtrafikresenärer eller växlare (reser både kollektivt och med bil). Kvinnor tycker även i högre grad att det är viktigt att bidra till en bättre miljö genom att använda hållbara färdmedel för sin resa.</p>				
Ökat kollektivt resande - Marknadsandel hållbart resande (cykel, gång, kollektivtrafik)	26 %	27%	24%	25 %
<p>Kommentar: Marknadsandelen för hållbart resande uppnår både målnivån 25% och överstiger föregående års värde som var 22%.</p> <p>Marknadsandelen för hållbart resande är högst i åldersgruppen 15-25 år samt i tätort, där det är lättare att ta sig fram och kunna utföra sina ärenden utan tillgång till bil.</p>				
Ökad samkörning - Styrningseffekt för bokade sjukresor	10,7 %	12,1%	9,1%	9,1 %
<p>Kommentar: Antalet sjukresor totalt har ökat de senaste åren och 2023 utgör inget undantag. Av dessa sjukresor har verksamheten lyckats få över fler och fler till den allmänna kollektivtrafiken och utfallet på 10,7% är över både målnivån 9,1% samt föregående års 9,5%.</p> <p>Det är fler kvinnor än män som utför sin sjukresa med den allmänna kollektivtrafiken.</p>				

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål

4.3 Hållbar organisation - Ekonomi i balans

Indikatorer	Nettokostnad Ack	Budget Ack	Avvikelse ack	
Nettokostnad mot budget	899,135mnkr	757,921mnkr	-141,214mnkr	
Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Ökad samkörning - Samordningseffekt servicetrafiken	28%			.30%
Kommentar Samordningseffekten för resor inom servicetrafiken hamnar på 28%, vilket är bättre än föregående års 27%. Dock uppnås inte 2019 års värde på 30%, som även är målnivån.				
Kundlojalitet (Net Promoter Score)	15%	16%	13%	14%
Kommentar Ännu ett område där Region Värmland får högt betyg jämfört med övriga landet. Utfallet på 15% är klart över det nationella snittet, som är det negativa -5%, och det överstiger även målnivån 14%. Hur enkelt kunderna anser det vara att resa med kollektivtrafiken samt att det finns fördelar att åka med bolaget, jämfört med att åka med bil, är de områden som i högst grad påverkar betyget				

Kollektivtrafikens nettokostnad var 141,2 miljoner kronor högre än budget. De största avvikelserna var marknadsintäkt och trafik kostnad.

Intäkter från marknaden var lägre än budget. Resandet efter pandemin har delvis återgått men resandemönstret har förändrats. Inför 2023 sänktes biljettpriserna för att locka fler tillbaka till kollektivtrafiken. Intäkterna ökade inte som önskat och därför höjdes priset på vissa biljettformer under hösten.

Färdtjänst, skoltrafik och tillköp av trafik beställs av kommuner och finansieras av dem. Kostnaden för trafiken betalas av Kollektivtrafiken men vidarefaktureras kommunerna. Denna trafik är således kostnadsneutral för Kollektivtrafiken och påverkar inte nettokostnaden.

Trafikkostnaden var högre än budget. Anledningen till den ökade kostnaden var framförallt index. Bränsledelen i indexkorgen har gått både ner och upp men KPI och AKI har fortsatt uppåt vilket sammantaget medfört en ökad indexkostnad.

Övriga kostnad som ökat jämfört med budget var sjukresor, skattekostnad för biogas och tågkostnader som fordonshyra, reparationer och ersättningstrafik tåg.

Utfall jämfört med föregående år

Kollektivtrafikens nettokostnad var 58,7 miljoner kronor högre än föregående år. Den största skillnaden var trafik kostnad.

Intäkter från marknaden var högre under 2023. Trafikkostnaden för allmän kollektivtrafik ökade jämfört med 2022 på grund av index och sjukresornas kostnad ökade dels på grund av index, dels på grund av att fler medborgare behövde transport till vården. Hyra för tågfordon har också ökat.

5 Fokusområden

Digitalisering

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Fortsatt utveckling av kollektivtrafikens e-tjänsteportal med fokus på integrering med nya system t ex ny webb och biljettsystem.
- Implementering av APC i Karlstad tätort.

Status:

Verksamheten har under året arbetat med att förbättra vår E-tjänsteportal på ett tekniskt plan. Vidare har verksamheten gjort om formulär som tidigare fanns på hemsidan till E-tjänster som är byggda på samma plattform. I nuläget implementeras ett försäljningssystem där en E-tjänsteportal för kunden ingår för tjänster kopplat till biljetter och köp. På sikt ska denna integreras med vår egen E-tjänsteportal.

Gällande implementering av APC i Karlstad tätort har detta inte införts. Efter en upphandling hade leverantören problem med leveranser och komponentbrist som en följd av kriget i Ukraina. Vid ett tillfälle var leveranserna så pass sena att Regionen hävde avtalet och implementationen utan några kostnader för Regionen. Eventuellt återupptas arbetet under 2025. Annars är målsättning att systemet ska finnas vid den nya trafikupphandlingen 2027.

Framtidens affärs- och kundmodeller

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Fortsatt utveckling av ett nytt biljett- och betalsystem.
- Analysera förutsättningar för en prisstrategi / ett nytt långsiktigt pris och produktsystem i Värmland.
- Implementering av ett nytt varumärke för kollektivtrafiken i Värmland. Under 2023 lanseras bland annat ny webbplats.
- Utveckling av affärsmodeller för att skapa möjligheter till ökat samarbete med företag som kan bidra till hållbart resande.

Status:

Upphandling av biljett- och betalsystem är avslutad. Tilldelning har skett under våren och ett intensivt arbete med att implementera det nya biljettsystemet pågår. Lansering av det nya systemet med ny app planeras till 2024.

Arbetet med priser- och produkter pågår på flera olika plan. Analyser för mindre justeringar och beslut på kort sikt har inneburit en ordentlig genomlysning med syfte att förenkla och öka intäkter. I det mer långsiktiga arbetet arbetar ledningsgruppen inom kollektivtrafiken med principer för en prisstrategi som ska bidra till ökat resande och ökade intäkter och fortsatt dialog och beslut om framtida pris- och produktsystem kommer att ske i nämnden under mandatperioden.

Implementering av nytt varumärke har kommit långt. Nu återstår i princip skyltar och fordon som vi byter successivt i samband med upphandlingar eller andra servicearbeten. Arbetet med varumärket kommer fortgå under lång tid eftersom de båda gamla varumärkena finns på många platser men de viktigaste stegen är genomförda.

Verksamheten arbetar för att skapa samarbeten med kommersiella aktörer om biljetter för att öka attraktiviteten för kunder. Även samarbeten med företag i andra branscher utforskas t ex inom

besöksnäringen för att hitta affärsmodeller som bidrar till nytta för båda parter.

Utveckling av mobilitet och tjänster

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Fortsatt utveckling och implementering av mixtrafik (erbjuda allmänheten att resa i skoltrafiken) i kommunerna.
- Följa upp och vidareutveckla nya trafikerbjudanden och tjänster (exempelvis turism, fritids- och helgerbjudanden) för att öka marknadsandelen.
- Aktiviteter för ökad tillgänglighet i kollektivtrafiksystemet t ex nya trafiklösningar

Status:

Nu har verksamheten startat upp projektet Mixtrafik i Grums, Kil, Arvika och Sunne. Projektet innebär att man som allmänhet har möjlighet att boka resa inom den separata skoltrafiken. I praktiken så innebär det att man som resenär bokar en plats på skolbussen via en applikation utifrån de platser som finns lediga. I Grums har det varit flest resor bokade och även en bra start i Arvika. Lite svårare har det varit i Kils kommun. Med pilotprojekt ges möjlighet att se om det är ett alternativ till bättre tillgänglighet till kollektivtrafik i områden där det idag finns låg frekvens av allmän kollektivtrafik eller ingen alls. Fler kommuner ansluts till konceptet allt eftersom och målsättningen är att konceptet ska finnas i alla Värmlands kommuner.

Under sportlovet, vecka 9, testades en linje till Ski Sunne från Sunne resecentrum med anslutning till och från tåget mellan Karlstad och Sunne. Linjen hade två turer i vardera riktningen under fem dagar. Under de fem dagar som linjen trafikerades genomfördes 26 resor.

Under sommaren har den populära linjen X-linjen, med sitt ursprung ifrån Säffle, även prövats i Sunne kommun. Möjligheten att resa har pågått från mitten av juni till början av augusti. Totalt har strax över 700 resor genomförts och resultatet anses vara gott. Flera kommuner är intresserade av konceptet X-linjen.

Framtidens trafiksystem

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Fortsatt arbete i projekt nästa generation bussystem i Värmland.
- Utvärderingar av nya trafiklösningar, samt rese- och kundundersökningar utifrån verksamhetens analysbehov.
- Förbereda pilottester av dynamisk, anropsstyrd kollektivtrafik på landsbygd.
- Förbereda för ett nytt linjenät i Kristinehamns tätort.
- Säkerställa långsiktigt robust tågtrafik genom etablering av nytt tågavtal
- Säkerställa tillgång till extra tågfordon för utökad underhåll av tågfordon och därmed högre driftsäkerhet.

Status:

Värmlandstrafik har sett ett stort värde i att dra nytta av en utökad samordning mellan tätortstrafik, regiontrafik, skoltrafik och servicetrafik. En förutsättning för att kunna åstadkomma detta är att samordna de kommande avtalsperioderna så långt som möjligt för ovanstående trafikavtal. Med anledning av detta har verksamheten genomfört en trafikupphandling för stadstrafiken i Karlstad för perioden sommaren 2025 till vintern 2027. Totalt inkom två stycken anbud. Utfallet av upphandlingen blev att avtal kunde tecknas med Nobina. Den totala kostnaden för upphandlat avtal har uppskattats minska med cirka 12 %, vilket motsvarar cirka 23 miljoner kronor på årsbasis räknat på 2022 års produktion.

I december 2022 genomfördes den största linjenätsförändringen på många år i Karlstad tätort. De största förändringarna var att S-linjen förlängdes västerut från centrum till Jakobsberg, att linje 4 fick

en snabbare linjesträckning från Gruvlyckan till centrum och att Edsgatan fick tillgång till stadstrafik för första gången. Därtill fick områdena västra och norra Stockfallet ett dubblerat turutbud.

Värmlandstrafik har undersökt hur resandet förändrats från hållplatserna i de områden där S-linjen och linje 4 förlängts och erbjudit snabbare och tätare trafik. Fyra veckor före förändringen den 11 december 2022, vecka 45-48, jämfördes med vecka 7, 8, 10 och 11 (vecka 9 undantogs på grund av sportlov). Så här har resandet förändrats:

- S-linjens förlängning till Jakobsberg visade ett ökat resande från hållplatserna i området med 33 procent.
- Linje 4:s förlängning till Edsgatan visade ett ökat resande från hållplatserna i området med 349 procent. För Norra och Västra Stockfallet var ökningen 30 procent.
- Linje 4:s nya kortare körväg mellan Gruvlyckan och Stora Torget visar ökat resande från Gruvlyckan med 15 procent.

En resvaneundersökning är genomförd under året och resultatet är nyttigt inför kommande upphandlingar. Kunskapen om resande i hela Värmland är viktig för planering av framtidens trafiksystem.

En projektplan har tagits fram för pilotprojekt med dynamisk, anropsstyrd trafik på landsbygd. Under året har hittills fokus varit på planering och utveckling av ett koncept. Tester med X-linjen i Sunne har givit kunskap om dynamisk trafik i ett område som också inkluderar landsbygd.

I december lanserades ett nytt linjenät för stadstrafiken i Kristinehamn. Det nya linjenätet har tagits fram i nära samarbete med Kristinehamns kommun och de viktigaste fokuspunkterna i nätet är: att öka närvaron av kollektivtrafik i centrum, genomgående linjer, genare sträckningar, effektiviseringar och att en attraktiv trafikering av tätorten är överordnat en tidsmässig anpassning till regiontrafiken.

Nytt produktionsavtal är tecknat med Vy som ersätter koncessionsavtalet. Värmlandstrafik råder nu över både antalet avgångar och biljettpris. Detta innebär att Värmlandstrafik och ej Vy säljer biljetter till våra tåg (samtliga biljetter) vilket kommer att ge verksamheten ökade intäkter. Det nya produktionsavtalet ger även Vy möjlighet att hyra fordonen för trafik utanför Värmlands gränser.

Projektet för upprustning av verksamhetens Itino fordon fortgår och vad som skall åtgärdas är nu specificerat. Inhyring av tågfordon (Linth) har stött på motgångar. Vid besiktning visade det sig att ett antal säkerhetsrelaterade artiklar som skulle varit bytta i samband med upprustningen inte var utfört. Verksamheten kommer därför inte längre hyra in dessa fordon. Fullt fokus blir på att skapa förutsättningar i tågsystemet för att rusta upp Itino fordonen utifrån behovsanalys.

Samverkan

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Implementering av handlingsplaner inom Kristinehamns och Karlstads kommuner.
- Påbörja arbete med handlingsplan för Arvika tätort.
- Fortsatt utveckling av Resecentrum Karlstad tillsammans med berörda parter.
- Vidareutveckla samverkan i Kollektivtrafik och regionalt utvecklingsforum tillsammans med regionala utvecklingsnämnden (RUN) och kommunerna.

Status:

Förutom samverkan kring planering och utformning av Karlstadstråket och dess kommande faser har kollektivtrafikens avdelningar för regionbusstrafik och tätortstrafik, tillsammans med tjänstepersoner från Karlstads kommun, gemensamt arbetat fram ett förslag för att förbättra förutsättningarna för ökad marknadsandel för bussresandet i framför allt Molkom och de södra delarna av Edsgatan. Förslaget innebär att regiontrafiken lämnar Edsgatan och att tätortstrafiken i stället förlängs från Stockfallet till de södra delarna av Edsgatan. På så sätt får resande till och från Molkom tillgång till både fler och snabbare turer till och från Karlstad. För resande till och från Edsgatan innebär förslaget tillgång till tätare trafik och ett betydligt bättre utbud under kvällar och helger.

Tillsammans med Karlstads kommun håller en ny handlingsplan för utveckling av kollektivtrafiken på att utarbetas. I september genomfördes en politisk dialog om handlingsplanen och dialogen kommer att fortsätta innan planen går vidare för beslut hos respektive part.

När det gäller samverkan gällande Karlstads resecentrum, så pågår arbetet på flera fronter. I genomförandegruppen så samplaneras tidsplanerna mellan Karlstads kommun, Trafikverket och Jernhusen. Detta för att säkerställa samordning i bygget och för att säkerställa god framkomlighet för kollektivtrafiken även under byggtiden. Inledande dialog har även påbörjats kring utformning av skyltning inom resecentrum.

För information kring implementering av handlingsplan för Kristinehamn, så beskrivs detta under rubriken Framtidens trafiksystem och för Arvika kommun har en handlingsplan för utveckling av kollektivtrafiken påbörjats under hösten 2023 med dialog mellan parterna.

Nämnden beslutade på mötet i april om ledamöter till det nya forumet Kollektivtrafik- och regionalt utvecklingsforum. Forumet kommer att skapa möjligheter till dialog mellan länets kommuner, regionala utvecklingsnämnden och kollektivtrafikenämnden.

Under våren genomfördes en dialog med 15 av Värmlands kommuner där Värmlandstrafik har ansvaret för skoltrafik. Syftet var att ha en dialog om skoltrafiken och de framtidsplaner och tankar som finns inför kommande trafikupphandling.

Särskilda persontransporter

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Implementering av nytt systemstöd för servicetrafik samt utveckling av nya arbetssätt och processer.
- Implementering av nya tjänster i skoltrafiken.

Status:

Antal bokningar (framförallt sjukresor) i servicetrafiken är numera på en högre nivå än innan pandemin och från den 1 januari 2023 har verksamheten infört kostnadsfria sjukresor på buss och tåg.

Bokningar på allmän kollektivtrafik har ökat och verksamheten gör de sista justeringarna på en e-tjänst för kunder att beställa en vårdbiljett till Värmlandstrafiksapplikationen. Kundnöjdheten ligger på rikssnittet, vilket är under de målsättningar som satts upp. En minskad kundnöjdhet i Karlstads färdtjänst senaste året är den främsta förklaringen. En orsak kan vara omorganisering av beställningscentralen för Karlstad kommun. Vad gäller kundnöjdheten med färdtjänsthandläggningen (myndighetsutövningen) är den högst i Sverige.

Trafikupphandlingen av servicetrafik är överprövad och Förvaltningsrätten kom efter 13 månader med domarna. Nya tilldelningsbeslut fattades av kollektivtrafikenämnden i början av september, som också överprövades. Vi har tecknat tillfälliga trafikavtal med befintliga leverantörer och som gäller t o m 2024-08-31, men kan förlängas.

Implementering av nytt systemstöd för servicetrafiken pågår för fullt och givet ovan förskjutna trafikstart har verksamheten fått mer tid för framförallt tester och utbildning. Likaså förbereds trafikcentralen i Munkfors på olika sätt inför trafikstarten för övergång till dygnet runt bemanning. Verksamheten har anställt både tillsvidare och vikariatjänster utifrån det förväntade behovet, men några tjänster kvarstår att tillsättas. Den 1 september startade vi även med riksfärdtjänstbokningar via upphandlade entreprenören Cabonline Region Norr AB.

Slutligen har förslag om förändringar av egenavgifter och högkostnadsskydd sjukresor inför 2024 beslutats av Regionfullmäktige, resor för barn/ungdomar vid resa med servicetrafik blir kostnadsfri. Högkostnadsskyddet för sjukresor 2024 blir 2 800 kr.

Populära Bussklubben finns nu i kommunerna Sunne, Torsby, Munkfors, Kil, Storfors, Kristinehamn, Arvika och Grums. Det är en applikation för skolelever som åker med den separata skoltrafiken.

Huvudfokus med applikationen är att få ut störningsinformation till elever och vårdnadshavare samt få eleverna att känna en större trygghet att resa med skolbussen. Fortsatt utbyggnad av tjänsten till fler kommuner förbereds.

Post corona – kollektivtrafikens omstart

Under året kommer nämnden att fokusera på:

- Implementering av handlingsplan post corona.
- Extra satsningar på låga priser i kollektivtrafiken för snabb återhämtning.
- Omvärldsspaning och utveckling av aktiviteter som bidrar till återhämtning och ökat resande.

Status:

Redan under pågående coronapandemi började verksamheten med att ta fram en plan för hur resenärer ska lockas åter efter att pandemin upphört. Arbetet genomfördes i projektform och var klart i slutet på 2022. En handlingsplan är framtagen och implementerad i verksamheten. Att locka resenärer åter och få fler att resa med kollektivtrafik är något som varit huvudfokus under 2023.

För 2023 så sänktes priserna i kollektivtrafiken med upp till 25% på enkelbiljetter. På periodbiljetterna blev priset oförändrat. Målsättning har varit att fler ska välja att resa med kollektivtrafik när priserna sänks eller bibehålls. Vi ser att intäkterna för enkelbiljetterna är högre än 2022, trots prissänkningen vilket visar prisernas betydelse för ökat resande och snabb återhämtning.

Trots prissänkningen och det ökade resandet når verksamhetens intäkter inte upp till förväntningar i budget och en ekonomiskt tuff situation. Nämnden fattade i juli beslut om justering av priser på vissa produkter att gälla från 1 september för att ytterligare öka intäkterna under 2023.

Under 2023 har en marknadsföringsaktivitet påbörjats, där verksamhetens alla medarbetare inkluderas i arbetet med att bege sig ut i olika forum för att möta invånarna för att marknadsföra kollektivtrafiken i Värmland. Ett sätt att synliggöra kollektivtrafiken, men också för att ta emot synpunkter och förslag till förbättringar ifrån kunder och invånare.

6 Uppföljning av nämndplan och andra politiska uppdrag

Kollektivtrafiknämndens fokusområden, som är beskrivna i nämndplanen för 2023, följs upp under rubrikerna ovan.

7 Arbete med personal- och arbetsmiljöfrågor

Under våren 2023 genomfördes skyddsronde på kollektivtrafikens alla arbetsplatser tillsammans med skyddsombuden. Syftet var att upptäcka risker och brister inom arbetsmiljön och finna sätt att åtgärda dessa. Skyddsronden genomförs varje år. Under året har även sedvanliga aktiviteter kring löneöversyn genomförts.

Aktuellt hälsoläge genomförs tillsammans med Regionhälsan två gånger per år, maj och november. Kartläggningen syftar till att få en bild av det aktuella hälsoläget och tidigt kunna sätta in åtgärder för minskad sjukfrånvaro och förebygga ohälsa. Kollektivtrafiken har en egen friskvårdsgrupp bestående utav medarbetare i verksamheten. Kontinuerligt genomför gruppen olika former av friskvårdsaktiviteter.

På Lagergrens gata 7 hölls under våren en brandövning som resulterade i några åtgärds punkter som kan förbättra brandskyddet och i slutet av året genomfördes en beredskapsövning med kollektivtrafikens ledningsgrupp.

Under 2022 och 2023 har alla medarbetare inom kollektivtrafiken erbjudits utbildning inom hjärt-

lungräddning. Cirka 60 medarbetare har genomfört utbildningen.

Inom kollektivtrafiken genomförs samverkansmöten kontinuerligt mellan representanter för arbetsgivaren och fackliga företrädare.

Sjukfrånvaron för kollektivtrafikens medarbetare är låg, 3% och ligger under Region Värmlands mål på 5%.

8 Nämndanalys

Kollektivtrafiknämnden visade ett underskott på 141,2 miljoner kronor (-18,6 procent). Intäkterna blev 25,6 miljoner kronor lägre än budget. Kostnader för trafik och övriga kostnader blev 120,1 miljoner kronor högre än budget. Intäkterna påverkades fortsatt av coronapandemin. Kostnaden för allmän kollektivtrafik ökade då priser för bränsle, KPI och AKI steg. Övriga kostnad som ökade jämfört med budget var sjukresor och fordonshyra för tåg.

9 Internkontroll

I kollektivtrafiknämndens internkontroll för 2023 ingår följande uppföljningsmoment:

- Ekonomisk redovisning (månadsvis).
- Trafikdirektör informerar muntligt om aktuella frågor i samband med varje nämndmöte.
- Uppföljning av de identifierade riskområdena – Presentera förvaltningens arbetssätt och ge förslag på eventuella åtgärder om brister upptäcks.
- Tertialrapport, tertial 1 – uppföljning av fokusområden i nämndplan.
- Delårsrapport, tertial 2 – uppföljning av nämnd- och mätplan.
- Årsredovisning – uppföljning av nämnd- och mätplan.

Momenten som ingår i internkontrollen har genomförts enligt plan för 2023.